

ВИСНОВКИ

Переваги оцінювання ефективності використання сільськогосподарських земель за матричним підходом полягають у використанні широкого набору змінних, що забезпечує структурно-логічний підхід до встановлення основних взаємозв'язків між чинниками та результатами і таким чином сприяє прийняттю виваженого рішення з мінімальним значенням еколого-економічних втрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богатирчук-Кривко С.К. Оцінювання ефективності управління земельними ресурсами в сільському господарстві / С.К. Богатирчук-Кривко // Збалансоване природокористування. — 2015. — № 1. — С. 82–86.
2. Головіна О.Л. Організаційно-правове забезпечення раціонального використання земель сільськогосподарського призначення / О.Л. Головіна // Агросвіт. — 2012. — № 14. — С. 54–59.
3. Екосередовище і сучасність. — Т. 1. — Природне середовище у сучасному вимірі: [монографія] / [С.І. Дорогунцов, М.А. Хвесик, Л.М. Горбач, П.П. Пастушенко]. — К. : Кондор, 2006. — 424 с.
4. Програма дій. «Порядок денний на ХХІ століття» («Agenda 21»). — К.: Інтелсфера, 2000. — 360 с.
5. Колісник Г. Еколого-економічна оцінка трансформації сільськогосподарського землекористування / Г. Колісник // Землевпорядний вісник. — 2013. — № 1. — С. 29–31.
6. Лазарева О.В. Методичні аспекти формування економіко-екологічного механізму управління землекористуванням / О.В. Лазарева // Економіка АПК. — 2006. — № 12. — С. 62–65.
7. Паламарчук Л. Ефективність використання сільськогосподарських земель у нових умовах господарювання / А. Паламарчук, В. Корнієнко // Вісн. Львів. нац. аграрн. уні-ту. — 2013. — № 20 (2). — С. 113–117.
8. Пашков І.А. Системні основи сталого землекористування в Україні / І.А. Пашков // Вісник Запорізького національного університету. — 2009. — № 1 (4). — С. 149–155.
9. Фурдичко О.І. Екологічні проблеми стану агроосфери в контексті збалансованого розвитку природокористування в Україні / О.І. Фурдичко // Збалансоване природокористування. — 2015. — № 1. — С. 5–11.
10. Шкуратов О.І. Удосконалення інструментарію організаційно-економічного забезпечення екологічної безпеки в аграрній сфері: [Електронний ресурс] / О.І. Шкуратов // Вісн. Сумськ. нац. аграрн. уні-ту. Серія: Економіка і менеджмент. — 2016. — Вип. 4. — С. 175–178.

УДК 332.6

ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬНИХ УГІДЬ БАГАТОРІЧНИХ НАСАДЖЕНЬ З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ

О.В. Крохтяк
аспірант

Інститут агроекології і природокористування НААН

Досліджено теоретико-методичні підходи до оцінювання земельних угідь з багаторічними насадженнями. Ідентифіковано функції багаторічних насаджень. Установлено, що з урахуванням балів бонітету грошова оцінка багаторічних насаджень зростає.

Ключові слова: грошова оцінка, землі сільськогосподарського призначення, багаторічні насадження, природно-сільськогосподарський район.

Грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення постійно привертає увагу науковців, оскільки є важливим інструментом земельних відносин. Приватизація земельних ділянок, визначення ставок земельного податку та розмірів внеску до статутних фондів селянських спілок, формування ціноутворення під час купівлі-продажу земельних ділянок та інші економічні відносини у сфері землекорис-

тування реалізуються за допомогою грошової оцінки землі. Ще й зараз найчастіше застосовують нормативну оцінку землі, що розраховується за встановленими методиками. Однак таке оцінювання не враховує сучасних змін екологічного стану землі, її екологічних функцій. Зокрема, земельні угіддя з багаторічними насадженнями виконують низку екологічних функцій, які не ідентифікуються та не врахо-

вуються при сучасному оцінюванні земельних ресурсів.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад оцінювання земельних угідь з багаторічними насадженнями. До завдання дослідження входили: ідентифікація екологічних функцій багаторічних насаджень; розробка та апробація методики оцінювання земельних угідь з багаторічними насадженнями з урахуванням їхніх екологічних функцій та екологічного стану.

Формуванням і вдосконаленням методологічних основ для здійснення грошової оцінки сільськогосподарських земель займалися М.М. Федоров, В.М. Кілочко, І.П. Манько та інші дослідники. Розробленню методичних підходів до визначення нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення присвячено праці науковців О.Є. Новікова, Н.М. Сапича, О.І. Гуторова та ін. Практичні засади для здійснення нормативної оцінки земель сільськогосподарського призначення розробили Д.С. Добряк, О.П. Канащ, Д.І. Бабміндра, І.А. Розумний, Ш.І. Ібатуллін. Однак досі немає методики оцінювання екологічних функцій земельних угідь, зокрема з багаторічними насадженнями.

Грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення в Україні проводилася в 1995–2016 рр. за методиками, затвердженими Кабінетом Міністрів України: «Методикою грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів» (1995) [1] та «Методикою грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів)» (1997) [2]. Оскільки нині діє мораторій на продаж сільськогосподарських земель, то ринкових цін на землю не пропують. Натомість, згідно із Законом України «Про оцінку земель» (2003) [3], застосовують нормативна оцінка: для визначення розміру земельного податку, державного мита при міні, спадкуванні та даруванні земельних ділянок, орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва, вартості земельних ділянок площею понад 50 га для розміщення відкритих спортивних і фізкультурно-оздоровчих споруд, а також під час розроблення показників та механізмів економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель. Грошова оцінка здійснюється окремо за орними землями, землями під багаторічними насадженнями, природними сіножатями та пасовищами по Україні, областях, адміністративних районах, сільськогосподарських підприємствах, окремих земельних ділянках.

Багаторічні сільськогосподарські насадження — це сільськогосподарські угіддя, які використовуються під штучно створені деревні, кущові або трав'янисті багаторічні насадження, призначені для отримання врожаю плодово-ягідної, технічної та лікарської продукції, а також для декоративного оформлення території [4]. У процесі оцінювання варто брати до уваги, що різні види багаторічних насаджень неоднаково ефективно використовуються у сучасних умовах господарювання.

Багаторічні насадження групуються так:

- сади — багаторічні насадження, створені для отримання плодів;
- виноградники — багаторічні насадження, створені для отримання винограду;
- інші багаторічні насадження — ягідники, тутівники, хмільники, насадження ефіроолійних культур, розсадники плодкових культур, крім лісових; плантації декоративних багаторічних насаджень (квітники) для декоративного оформлення територій, а також для реалізації квітів; лікарські багаторічні насадження (беладона, наперстянка, шавлія лікарська та ін.) [5].

Багаторічні насадження можна розглядати як окрему групу дерев, кущів чи рослин або як земельні угіддя (окрему земельну ділянку) з розміщеними деревами, кущами та іншими рослинами як один цілий об'єкт [4]. На нашу думку, саме другий підхід методично коректний, тому що відокремлювати рослини від землі (грунту) недоцільно з огляду на їхній взаємозв'язок у біологічному кругообігу.

Під час оцінювання необхідно враховувати особливості, які мають багаторічні насадження, як біологічні активи та основні засоби виробництва. Природою багаторічних культур зумовлюються значні вікові зміни їхніх продуктивних якостей. Як живі організми протягом життєвого циклу вони проходять етапи росту, розвитку, вступу в плодоношення, повне плодоношення та його затухання. Тривалість цих етапів залежить від видових і сортових особливостей культур багаторічних насаджень, комплексу зовнішніх чинників і технології вирощування. Врахування особливостей етапів розвитку насаджень дає можливість визначити адекватність виробничих функцій і напрямів господарського використання. [6].

Згідно з методикою (1995 р.) нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, нормативна грошова оцінка орних земель, земель під багаторічними насадженнями визначалася як добуток річного рентного доходу за економічною оцінкою по виробництву зернових культур, ціни на зерно й терміну його капіталізації за такою формулою:

$$\Gamma_{\text{оз}} = P_{\text{здн}} \times \Pi \times T_{\text{к}}, \quad (1)$$

де $\Gamma_{\text{оз}}$ — нормативна грошова оцінка 1 га орних земель, земель під багаторічними насадженнями по Україні, грн; $P_{\text{здн}}$ — загальний рентний дохід на орних землях, землях під багаторічними насадженнями по Україні, ц; Π — ціна 1 ц зерна, грн; $T_{\text{к}}$ — термін капіталізації рентного доходу (в роках), який установлюється на рівні 33 років.

Диференціальний рентний дохід з орних земель за економічною оцінкою по виробництву зернових культур (у центнерах) за формулою:

$$P_{\text{дн}} = (Y \times \Pi - Z - Z \times K_{\text{нр}}) : \Pi, \quad (2)$$

де $P_{\text{дн}}$ — диференціальний рентний дохід з гектара орних земель (у центнерах); Y — урожайність зернових з гектара, ц; Π — ціна реалізації 1 ц зерна; Z — виробничі затрати на 1 га; $K_{\text{нр}}$ — коефіцієнт норми рентабельності.

Диференціальний рентний дохід з гектара земель під багаторічними насадженнями, природними сіножатями і пасовищами розраховується на основі співвідношень диференціальних рентних доходів цих угідь і рентного доходу на орних землях за економічною оцінкою по виробництву зернових культур за формулою:

$$P_{\text{дн(б)(с)(п)}} = \frac{P_{\text{дн}} \times P_{\text{д(б)(с)(п)}}}{P_{\text{д}}}, \quad (3)$$

де $P_{\text{дн(б)(с)(п)}}$ — диференціальний рентний дохід з 1 га земель під багаторічними насадженнями (б), природними сіножатями (с) і пасовищами (п) (у центнерах); $P_{\text{дн}}$ — диференціальний рентний дохід з 1 га орних земель ц; $P_{\text{д(б)(с)(п)}}$ — диференціальний рентний дохід з 1 га земель під багаторічними насадженнями (б), природними сіножатями (с) і пасовищами (п) за економічною оцінкою земель, грн; $P_{\text{д}}$ — диференціальний рентний дохід з 1 га орних земель за економічною оцінкою по виробництву зернових культур, грн.

До диференціального рентного доходу з 1 га орних земель, земель під багаторічними насадженнями, природними сіножатями та пасовищами, визначеного за формулою (2), додається абсолютний рентний дохід (постійна величина, встановлена по Україні на 1 гар угідь — 1,6 ц). Нормативна грошова оцінка гектара орних земель, земель під багаторічними насадженнями, природними сіножатями і пасовищами визначається за формулою (1) і вихідними даними регіонів [2].

Уже вступила в дію нова методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. за № 831. Згідно з цією ме-

тодиною нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення проводиться окремо за сільськогосподарськими угіддями (ріллею, багаторічними насадженнями, сіножатями, пасовищами, перелогами) та несільськогосподарськими угіддями на землях сільськогосподарського призначення [7]. Складення шкал нормативної грошової оцінки агропромислових груп ґрунтів сільськогосподарських угідь природно-сільськогосподарського району (ріллі, багаторічних насаджень, сіножатей, пасовищ, перелогів) здійснюється за формулою:

$$\Gamma_{\text{агр}} = \Gamma_{\text{у}} \times B_{\text{агр}} : B, \quad (4)$$

де $\Gamma_{\text{агр}}$ — нормативна грошова оцінка агропромислової групи ґрунтів відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району, грн/га; $\Gamma_{\text{у}}$ — норматив капіталізованого рентного доходу відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя, грн/га; $B_{\text{агр}}$ — бал бонітету агропромислової групи ґрунтів відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району; B — середній бал бонітету ґрунтів відповідного сільськогосподарського угіддя природно-сільськогосподарського району Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя.

Нормативна грошова оцінка окремої земельної ділянки сільськогосподарського призначення здійснюється за формулою:

$$\Gamma_{\text{зд}} = \sum (P_{\text{агр}} \times \Gamma_{\text{агр}}) + P_{\text{нст}} \times \Gamma_{\text{нст}}, \quad (5)$$

де $\Gamma_{\text{зд}}$ — нормативна грошова оцінка земельної ділянки сільськогосподарського призначення, грн; $P_{\text{агр}}$ — площа агропромислової групи ґрунтів сільськогосподарського угіддя, га; $P_{\text{нст}}$ — площа несільськогосподарських угідь (земель під господарськими шляхами і прогонами, пожежозахисними лісовими смугами та іншими захисними насадженнями, крім тих, що віднесені до земель лісгосподарського призначення, земель під господарськими будівлями і дворами, земель під інфраструктурою оптових ринків сільськогосподарської продукції, земель тимчасової консервації тощо), га; $\Gamma_{\text{нст}}$ — норматив капіталізованого рентного доходу несільськогосподарських угідь на землях сільськогосподарського призначення, гривень за гектар.

У табл. 1 наведено дані грошової оцінки багаторічних насаджень Львівської області упродовж 2005–2015 рр.

Дані табл. 1 ілюструють тенденцію до зростання грошової оцінки багаторічних наса-

Грошова оцінка багаторічних насаджень Львівської області у 2005–2015 рр.

Назва районів	Грошова оцінка, грн/га										
	2005 р.	2007 р.	2007 р. у % до 2005 р.	2009 р.	2009 р. у % до 2005 р.	2011 р.	2011 р. у % до 2005 р.	2013 р.	2013 р. у % до 2005 р.	2015 р.	2015 р. у % до 2005 р.
Бродівський	4262,31	4411,49	103,5	5225,04	122,6	5532,80	129,8	5532,80	129,8	5532,80	129,8
Буський	10023,46	10374,28	103,5	12287,45	122,6	13011,20	129,8	13011,20	129,8	13011,20	129,8
Городоцький	16972,82	17566,87	103,5	20806,47	122,6	22032,00	129,8	22032,00	129,8	22032,00	129,8
Дрогобицький	6330,60	6552,18	103,5	7760,50	122,6	8217,60	129,8	8217,60	129,8	10263,78	162,1
Жидачівський	11904,40	12321,05	103,5	14593,24	122,6	15452,82	129,8	15452,80	129,8	19300,55	162,1
Жовківський	9153,25	9473,61	103,5	11220,69	122,6	11881,60	129,8	11881,60	129,8	14840,12	162,1
Золочівський	8085,82	8368,82	103,5	9912,16	122,6	10496,00	129,8	10496,00	129,8	13109,50	162,1
Кам'янка-Бузький	11758,95	12170,51	103,5	14414,94	122,6	15264,00	129,8	15264,00	129,8	19064,74	162,1
Миколаївський	9678,33	10017,07	103,5	11864,37	122,6	12563,20	129,8	12563,20	129,8	15691,44	162,1
Мостиський	19341,87	20018,84	103,5	23710,61	122,6	25107,20	129,8	25107,20	129,8	31358,89	162,1
Перемишлянський	6273,91	6493,48	103,5	7690,99	122,6	8144,00	129,8	8144,00	129,8	10171,86	162,1
Пустомитівський	14310,42	14811,28	103,5	17542,71	122,6	18576,00	129,8	18576,00	129,8	23201,42	162,1
Радехівський	4972,29	5146,32	103,5	6095,37	122,6	6465,40	130,0	6454,40	130,0	8061,55	162,1
Самбірський	16479,79	17056,58	103,5	20202,07	122,6	21392,00	129,8	21392,00	129,8	26718,61	162,1
Сколівський	5048,71	5225,41	103,5	6189,06	122,6	6553,60	129,8	6553,60	129,8	8185,45	162,1
Сокальський	10087,55	10440,62	103,5	12366,02	122,6	13094,40	129,8	13094,40	129,8	16354,91	162,1
Старосамбірський	4969,82	5143,76	103,5	6092,35	122,5	6451,20	129,8	6541,20	129,8	8057,55	162,1
Стрийський	8307,69	8598,45	103,5	10184,14	122,6	10784,00	129,8	10784,00	129,8	13469,22	162,1
Турківський	4930,38	5102,94	103,5	6044,00	122,6	6400,00	122,6	6400,00	122,6	7993,60	162,1
Яворівський	7373,38	7631,45	103,5	9038,80	122,6	9571,20	129,8	9571,20	129,8	11954,43	162,1
По області	10141,79	10496,75	103,5	12432,51	122,6	13164,80	129,8	13164,80	129,8	16442,84	162,1

Джерело: [8].

джені: у 2007 р. вона збільшилась на 3,5, у 2009 р. — на 22,6, у 2011 р. — на 29,8, у 2013 р. на — 29,8 і у 2015 р. на 62,1% порівняно із 2005 р. Така тенденція пояснюється величиною коефіцієнта індексації, який згідно зі ст. 289 Податкового кодексу, є величиною коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель і залежить від індексу споживчих цін за попередній рік. Він характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання в часі. Коефіцієнт індексації є показником зміни вартості фіксованого набору споживчих товарів та послуг у поточному періоді порівняно з базисним [9].

Таким чином, відмінність між оцінкою орних земель і багаторічних насаджень полягає лише у величині їхніх площ. Якщо площа більша, то й відповідно оцінка збільшиться.

У табл. 2 подано групування районів за оцінкою багаторічних насаджень за 2015 р.

Важливою характеристикою для оцінювання земель сільськогосподарського призначення є також бали бонітетів ґрунтів сільськогосподарських угідь. Адже при бонітуванні порівнюються якість та продуктивність цих угідь. І чим більший бал, тим більша продуктивність угідь, і навпаки. Середній бонітет ґрунтів по Львівській області становить 26 балів. У табл. 3 наведено середньозважені бали бонітетів сільськогосподарських угідь по природно-сільськогосподарських районах.

За своїми природними умовами Львівська область неоднорідна й розміщена в кількох зонах до Лісостепової західної зони належить Сокальський, Городоцький, Борщовицький,

Перемишлянський; до Поліської західної зони — Яворівський, Кам'янка-Бузький, Радехівський та Золочівський; до зони Передкарпаття — Дрогобицький, Самбірсько-Жидачівський; до зони Карпат — Турківський природно-сільськогосподарські райони [8]. Кожна з цих зон має свої ґрунтово-кліматичні умови, що впливає на якісний стан земельних ресурсів та їхню бальну оцінку.

Групування районів за балами бонітету дає інший розподіл площ із багаторічними насадженнями. Найбільший середньозважений бал бонітету по багаторічних насадженнях у Сокальському, Борщовицькому, Перемишлянському та Городоцькому природно-сільськогосподарських районах — 38, 35, 26 та 25 відповідно. Оскільки ці природно-сільськогосподарські райони входять до Лісостепової західної зони, яка характеризується найбільшою зволоженістю з-поміж інших зон, через що тут якісніші земельні ресурси, то тут і більший бал бонітету. Ця зона є також регіоном сільськогосподарського та промислового виробництва. Інші зони менш зволожені тому мають менший бал бонітету.

Багаторічні насадження сільськогосподарського призначення (як і всі об'єкти рослинного світу) нерозривно пов'язані із земельними ресурсами.

Вони подібні до лісових насаджень і так само виконують водоохоронну, водорегулюючу, ґрунтозахисну та інші екологічні функції. Виконуючи ґрунтозахисну функцію, багаторічні насадження зберігають родючість і цілісність поверхні, що дає економічні вигоди, які виникають у таких сферах і формах:

Таблиця 2

Групування районів Львівської області за оцінкою багаторічних насаджень

	Оцінка багаторічних насаджень			
	< 9 тис. грн.	9,1–18,0 тис. грн.	18,1–27,0 тис. грн.	> 27,0 тис. грн.
Бродівський		Буський	Городоцький	Мостиський
Турківський		Дрогобицький	Жидачівський	
Старосамбірський		Жовківський	Кам'янка-Бузький	
Сколівський		Золочівський	Пустомитівський	
Радехівський		Миколаївський	Самбірський	
		Перемишлянський		
		Сокальський		
		Стрийський		
		Яворівський		
Усього:	5	9	5	1

Середньозважені бали бонітетів ґрунтів сільськогосподарських угідь по природно-сільськогосподарських районах Львівської області

Назва природно-с.-г. районів	Рілля	Багаторічні насадження	Сінокоси	Пасовища	С.-г. угіддя, разом
	Величина бала				
Сокальський	33	38	33	32	37
Городоцький	31	25	23	27	29
Борщовицький	48	35	37	41	45
Перемишлянський	28	26	18	21	26
Яворівський	15	9	11	11	13
Кам.-Бузький	25	22	22	20	23
Радехівський	30	20	25	23	23
Золочівський	54	9	33	36	43
Дрогобицький	17	13	15	15	16
Самбірсько-Жидачівський	20	15	18	15	19
Турківський	10	11	11	10	10
По області	29	19	21	21	26

- у транспортному господарстві та інфраструктурі — економія витрат на утримання й ремонт транспортних шляхів та комунікацій завдяки тому, що багаторічні насадження запобігають руйнуванню ґрунтів як просторового базису їх розміщення;

- у водокористуванні — додаткові вигоди, отримувані водокористувачами, які здійснюють різні види економічної діяльності (рибництво, рослинництво, тваринництво, водний транспорт), від певної водойми, що захищається від замулення багаторічними лісовими насадженнями;

- у сільському господарстві — у формі додаткового врожаю на збережених від ерозії площах [10];

- прискорюють кругообіг речовин та енергії в біосфері;

- пом'якшують клімат, що сприяє підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва;

- стабілізують несприятливі для росту багаторічних насаджень процеси: заболочування або задерніння ґрунту, зміну водності територій;

- забезпечують підтримання на відповідних територіях підґрунтового, інфільтраційного стоку на певному рівні [11].

О.В. Врублевська, оцінюючи функції багаторічних лісових насаджень, критерієм оцінювання пропонує взяти додаткові вигоди, що надаються

лісовими насадженнями вищого бонітету й класу товарності, які відтворюються на нееродованих землях, порівняно з насадженнями, що відтворюються на еродованих ділянках, коли ерозія є наслідком вирубувань. Інші вчені пропонують такі критерії для оцінювання: сума збитків, яких вдалося уникнути, величина витрат на внесення добрив (у сільському й лісовому господарствах), економія витрат на лісовирощування та лісоексплуатацію на нееродованих ґрунтах порівняно з еродованими [10, 11]. Багаторічні насадження та їхні функції, які перераховано вище, практично не досліджувались.

Для того щоб врахувати в оцінці багаторічних насаджень їхні екологічні функції, які є подібними до функцій лісових насаджень, пропонуємо збільшити вартість площ на бал бонітету. Отримана вартість багаторічних насаджень залежить уже не тільки від розміру площ, на яких вони розташовані, й від якості земельної ділянки. У табл. 4 представлено нове групування районів за вартістю багаторічних насаджень, де враховано якість земельних ділянок на яких вони розташовані.

У табл. 2 і 4 було погруповано райони за грошовою оцінкою багаторічних насаджень за 2015 р. і поділено їх на 4 групи. До 1-ої групи в табл. 2 було віднесено 5 районів: Бродівський, Турківський, Старосамбірський, Сколівський та Радехівський. У табл. 4 до цих районів приєдналися ще Дрогобицький та Перемишлянський

Групування районів Львівської області за оцінкою багаторічних насаджень з урахуванням балу бонітету, 2015 р.

	Оцінка багаторічних насаджень, тис. грн / га			
	< 200,0	200,1–300,0	300,1–400,0	< 400,0
	Бродівський	Буський	Жидачівський	Городоцький
	Дрогобицький	Жовківський	Кам'янка-Буський	Мостиський
	Радехівський	Золочівський	Сокальський	Пустомитівський
	Сколівський	Миколаївський		Самбірський
	Старосамбірський	Стрийський		
	Турківський	Яворівський		
	Перемишлянський			
Усього:	7	6	3	4

райони. У табл. 2 до 2-ої групи були віднесені Буський, Дрогобицький, Жовківський, Золочівський, Миколаївський, Перемишлянський, Сокальський, Стрийський, Яворівський райони, а в табл. 4 ця кількість районів зменшилась до 6, оскільки два райони відійшли до 1-ої і один — до 3-ої групи. У табл. 2 до 3-ої групи було віднесено Городоцький, Жидачівський, Кам'янка-Бузький, Пустомитівський та Самбірський райони, а в табл. 4 до 3-ої групи приєднався ще Сокальський район, а Городоцький, Самбірський та Пустомитівський райони було віднесено до 4-ої групи (за табл. 2 тут був лише Мостиський район). Можна сказати, що після розрахунку грошової оцінки з урахуванням балів бонітету кількість районів відповідної групи збільшилась або зменшилась.

ВИСНОВКИ

Багаторічні насадження виконують екологічні функції, які важливо враховувати при оцінці сільськогосподарських угідь. Також потрібно враховувати якісний та екологічний стан земель сільськогосподарського призначення. Досліджено, що з урахуванням балу бонітету грошова оцінка багаторічних насаджень зростає. Відбулося інше групування районів з розподілу площ з багаторічними насадженнями. Тому важливо при розрахунку грошової оцінки враховувати і бали бонітету.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на вивчення екологічних функцій багаторічних насаджень та можливості більш релевантної оцінки їхнього екологічного впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Методика грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів: ПКМ України від 23 берез. 1995 р., № 213 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Методика грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про оцінку земель» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Землі. Термины и определения: ГОСТ 26640–85: Постановление Государственного комитета СССР по стандартам № 3453 от 28.10.1985 г.
5. Мартин А.Г. Оновлення методичних засад нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення / А.Г. Мартин [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zsu.org.ua>
6. Герун М.І. Оцінювання багаторічних насаджень / М.І. Герун, М.П. Герасим // АгроІнком. — № 9–12. — 2009. — С. 26–31.
7. Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення ПКМ України від 16 листоп. 2016 р., № 831 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
8. Головне управління Держгеокадастру у Львівській області // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://lvivska.land.gov.ua/>
9. Податковий кодекс [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
10. Врублевська О.В. Економічне оцінювання ґрунтозахисної функції лісів / О.В. Врублевська, О.В. Сакаль // Наук. вісн. — Вип. 17.8 // НЛТУ України — 2007. — С. 133–139.
11. Наближене до природи та багатфункціональне ведення лісового господарства в Карпатському регіоні України та Словаччини: посіб. / За ред. докт. біол. наук, проф. Г.Т. Криницького і канд. с.-г. наук, доц. М.В. Чернявського. — Ужгород: ПП «Коло», 2014. — 280 с.